

ЯК ВЧАТЬСЯ ПТАШЕНЯТА

▶ Бойко
Аліса

Птахи, вже знаходячись у яйці, розпізнають голоси батьків. Інших необхідних для життя навиків - від простого вміння їсти до співу - вони набувають після появи на світ.

ПЕРШІ УРОКИ

Механізм раннього навчання, або імпринтінгу (відображення) відкрив й описав австрійський лікар, автор етології Конрад Лоренц. Етологія -це напрямок зоопсихології, що вивчає поведінку тварин у природних умовах. Раннє навчання діє в перші години після народження й зам'ятовується на все життя

Каченята вчаться впізнавати голос матері, ще знаходячись в яйці. Її крякання для пташенят, які щойно вилупилися, - сигнал, що виділяє батьків. Мати - перша, кого бачить каченя, вилупившись з яйця. Цей образ відбивається у нього в пам'яті і залишається в ній на все життя, як символ самки. Гусенята запам'ятовують не звуки, а рухи. Тому символом матері для них можуть бути інші види тварин, людина і навіть предмет, якщо це буде перший великий рухомий об'єкт, який вони побачать після вилуплення. Імпринтінг допомагає пташенятам запам'ятати образ матері як захисниці і джерела корму.

НАВИКИ

Якщо над гусятами пролетить хижий птах, вони розбігаються і ховаються в траві. Незабаром малюки розуміють, що, наприклад, гусак не становить загрози, і в цьому випадку перестають ховатися. Пташенят не звертати увагу на неістотні для виживання імпульси навчає мати. Розпізнати небезпеку їм допомагає голос батьків.

Пташенята від природи дуже допитливі. Вони досліджують те, що їх оточує, і отримують певні навички, які потім допоможуть якнайкраще запам'ятати і використовувати все, що знаходиться довкола них. Це особливо важливо для перелітних птахів, які, повертаючись з теплих країв, повинні знайти місця гніздування. Поштові голуби мають добру пам'ять. Вони з легкістю знаходять свій голубник. Орієнтація під час польоту - це дуже складне явище. Якщо дорослого птаха перенести у віддалене від шляху його перельотів місце, то він без особливих проблем знайде дорогу додому.

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ

- ▶ Пробуючи і помиляючись, пташенята дуже швидко вчаться не потрапляти в неприємні або небезпечні для них ситуації. Наприклад, жовто-чорні гусениці є дуже неприємні на смак. Пташенята, які декілька разів її скуштували, незабаром перестануть клювати гусінь (навіть нешкідливу) такого ж кольору. Дуже маленькі каченята інстинктивно скльовують із землі всі дрібні предмети, навіть піщинки. Невдовзі каченята навчаються відрізнити їстівні предмети від неїстівних.
- ▶ Птахи прагнуть засвоїти такі навички поведінки, які допоможуть успішно добувати їжу й отримувати при цьому позитивний досвід, уникаючи неприємностей. Можна навчити голуба клювати будь-який предмет, якщо за це потім його винагороджувати кормом. Обидві дії в свідомості птахів поєднуються: після скльовування хай і неприємного на смак предмету, людина пригостить улюбленими ласощами.

У 1921 році в Англії люди вперше помітили, що блакитна синиця дзьобом пробивала на шкляній пляшці кришку з фольги, щоб дістатися до смачних вершків. Коли інші птахи пов'язали такий тип поведінки з їжею, вони почали діяти так само. Зараз там, де й нині розвозять по будинках молоко у пляшках, так поводяться й інші види синиць. Цей трюк засвоїли й інші птахи. Іноді вони навіть супроводжують працівників, які розвозять молоко. Чаплі з Майамі зрозуміли, що риба припливає до крихт, що їх кидають у воду люди.

